ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
ΤΗΣ 19ης ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1984 [1]

Ποινική δίκη κατά Albert Heijn BV (αίτηση του Arrondissementsrechtbank του Χάρλεμ για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως)

«Απαγόρευση παρασιτοκτόνων για τα μήλα — μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος»

Υπόθεση 94/83

Περίληψη

Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων — Αποκλίσεις — Προστασία της δημόσιας υγείας — Ρύθμιση της παρουσίας καταλοίπων παρασιτοκτόνων που δεν ρυθμίζονται από κοινοτικές διατάξεις — Αρμοδιότητα των κρατών μελών — Απαγόρευση εισαγωγής μήλων — Περιεκτικότητα σε vinchlozoline ανώτερη από τα καθορισμένα όρια

(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρα 30 και 36)

Τα κράτη μέλη μπορούν, στο βαθμό που η κοινοτική ρύθμιση δεν καλύπτει ορισμένα παρασιτοκτόνα, να ρυθμίσουν την ύπαρξη των καταλοίπων αυτών των παρασιτοκτόνων στα τρόφιμα κατά τρόπο που είναι δυνατό να διαφέρει από χώρα σε χώρα ανάλογα με τις κλιματολογικές συνθήκες, τη σύνθεση της συνήθους διατροφής του πληθυσμού, καθώς και την κατάσταση της υγείας του πληθυσμού. Στο πλαίσιο αυτό μπορούν να διαφοροποιούν το επιτρεπόμενο όριο περιεκτικότητας ενός και του αυτού παρασιτοκτόνου για διαφορετικά τρόφιμα.

Επομένως, τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ δεν εμποδίζουν κράτος μέλος να απαγορεύσει την εισαγωγή μήλων που προέρχονται από άλλο κράτος μέλος, λόγω του ότι πάνω ή μέσα στα μήλα υπάρχει ποσότητα vinchlozoline μεγαλύτερη από αυτή που προβλέπεται από το νόμο στο πρώτο κράτος μέλος, ακόμη και αν η μέγιστη επιτρεπόμενη περιεκτικότητα σε vinchlezoline του προβλέπεται στο πρώτο κράτος μέλος διαφέρει από την περιεκτικότητα που προβλέπεται για άλλα τρόφιμα ή ποτά.

Στην υπόθεση 94/83,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Economische Politierechter του Arrondissementsrechtbank του Χάρλεμ προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της ποινικής δίκης που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου κατά του

1 — Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ALBERT HEIJN BV, Zaandam, Κοινότητα Zaanstad, Ankersmidplein 2,

η έκδοση προδικαστικής απόφασης ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ ενόψει της εθνικής νομοθεσίας σχετικά με την ύπαρξη καταλοίπων παρασιτοκτόνων στα τρόφιμα που προορίζονται για την ανθρώπινη κατανάλωση,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους Mackenzie Stuart, πρόεδρο, T. Koopmans, K. Bahlmann και Y. Galmot, προέδρους τμήματος, A. O'Keeffe, U. Everling και K. Κακούρη, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: C. O. Lenz
γραμματέας: P. Heim

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, η εξέλιξη της διαδικασίας και οι γραπτές παρατηρήσεις συνοψίζονται ως εξής:

I — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

1. Η επιχείριση Albert Heijn BV, είναι ιδιοκτήτρια μιας σειράς μεγάλων καταστημάτων στις Κάτω Χώρες, το κέντρο διανομής των οποίων είναι στο Zaandam. Κατά τη διάρκεια της περιόδου μεταξύ Σεπτεμβρίου 1980 και Μαρτίου 1981 ο Heijn αγόρασε στην Ιταλία από την εταιρία Mazzoni SpA, συγχρόνως παραγωγό και έμπορο οπωροκηπευτικών, μία παρτίδα μήλων ποικιλίας «Granny Smith» που δεν είχαν παραχθεί στις Κάτω Χώρες.

Στις 16 Ιανουαρίου 1981, η υπηρεσία ελέγχου των προϊόντων διενήργησε έλεγχο στο κέντρο διανομής της Heijn, κατά τον οποίο έγινε δειγματοληψία των εν λόγω μήλων και κατασχέθηκε προσωρινά το διαθέσιμο εμπόρευμα που ήταν αποθηκευμένο, επειδή ήταν πιθανή η ύπαρξη vinchlozoline στα μήλα. Στις 30 Ιανουαρίου 1981 η παρτίδα των μήλων που είχε κατασχεθεί στις 16 Ιανουαρίου 1981 ελευθερώθηκε για να διατεθεί για πώληση.

Η ανάλυση που έκανε η υπηρεσία ελέγχου των προϊόντων έδειξε ότι στα μήλα βρι-

σκόταν ποσότητα 1,0 mg/kg vinchlozoline. Δυνάμει, όμως, της ολλανδικής νομοθεσίας που εφαρμόζεται εν προκειμένω απαγορεύεται η ύπαρξη αυτής της ουσίας πάνω ή μέσα στα μήλα.

Η εισαγγελική αρχή της περιφέρειας του Χάρλεμ άσκησε, συνεπώς δίωξη κατά της εταιρίας A. Heijn ενώπιον του Economische Politierechter του Arrondissementsrechtbank του Χάρλεμ λόγω παραβάσεως των νομοθετικών διατάξεων που ισχύουν εν προκειμένω.

2. Κατά τη συνεδρίαση της 11ης Απριλίου 1983, ο κατηγορούμενος υποστήριξε ενώπιον του Economische Politierechter ότι η εθνική νομοθετική και διοικητική ρύθμιση, στην οποία στηρίζεται η κατηγορία αντιβαίνει προς τα άρθρα 30 έως 36 της Συνθήκης ΕΟΚ.

3. Ο Economische Politierechter, διαπιστώνοντας ότι η υπόθεση θέτει ζήτημα ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου ανέβαλε την έκδοση απόφασης και υπέβαλε στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σύμφωνα με το άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

1. Η απαγόρευση εμπορίας σε ένα κράτος μέλος μήλων που εισάγονται από άλλο κράτος μέλος, λόγω του ότι τα μήλα αυτά περιέχουν κατάλοιπα παρασιτοκτόνου — που δεν αναφέρεται στο παράρτημα ΙΙ της οδηγίας (76/895/ΕΟΚ) του Συμβουλίου, της 23ης Νοεμβρίου 1976 —, πράγμα που είναι αντίθετο προς τις εν προκειμένω ισχύουσες εθνικές νομοθετικές διατάξεις, οι οποίες απαγορεύουν την εμπορία τροφίμων και ποτών που περιέχουν κατάλοιπα παρασιτοκτόνου, εκτός αν τα κατάλοιπα αυτά είναι κατώτερα από ένα ανώτατο όριο, το οποίο καθορίζεται για κάθε προϊόν και για κάθε παρασιτοκτόνο, συνιστά μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό επί των εισαγωγών, απαγορευόμενο βάσει του άρθρου 30 της Συνθήκης ΕΟΚ;

2. Μέχρι ποιου σημείου η απάντηση στο πρώτο ερώτημα εξαρτάται από την απάντηση στο ερώτημα αν τα ανωτέρω μήλα παρήχθησαν και τέθηκαν σε κυκλοφορία στο κράτος μέλος προελεύσεως σύμφωνα με τις εκεί ισχύουσες νομοθετικές διατάξεις;

3. α) Αν στο πρώτο ερώτημα δοθεί καταφατική απάντηση, οι αναφερόμενες εκεί εθνικές νομοθετικές διατάξεις μπορούν να θεωρηθούν ότι συνιστούν απαραίτητη προστασία της δημόσιας υγείας κατ' εφαρμογή του άρθρου 36 της Συνθήκης ΕΟΚ;

β) Η απάντηση στο ανωτέρω ερώτημα 3α επιβάλλει να διαπιστωθεί ότι η απαγόρευση που εφαρμόζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση σε σχέση με ορισμένο παρασιτοκτόνο για τα μήλα δικαιολογείται ως απαραίτητη προστασία της δημόσιας υγείας ή η απαγόρευση αυτή μπορεί επίσης να θεωρηθεί ως δικαιολογημένη αν θεσπίστηκε συνεπεία γενικής πολιτικής που αποβλέπει στην κατά το δυνατό παρεμπόδιση υπάρξεως καταλοίπων παρασιτοκτόνων στα τρόφιμα και τα ποτά και στο πλαίσιο της οποίας καθορίζεται ανοχή καταλοίπων μόνο όταν ορισμένο παρασιτοκτόνο για συγκεκριμένο προϊόν φαίνεται αναγκαίο και όταν δεν υπάρχουν από απόψεως δημόσιας υγείας, λαμβανομένων υπόψη των εθνικών συνηθειών διατροφής, σοβαρές αντιρρήσεις ως προς αυτό τον καθορισμό;

4. α) Έχει σημασία για την απάντηση στα ανωτέρω ερωτήματα, στοιχείο 3, το

ότι οι εθνικές νομοθετικές διατάξεις της χώρας εισαγωγής δεν επιτρέπουν κατάλοιπα ορισμένου παρασιτοκτόνου για ορισμένα τρόφιμα και ποτά, αλλά καθορίζουν μία ανωτάτη αποδεκτή ποσότητα καταλοίπων αυτού του παρασιτοκτόνου για άλλα τρόφιμα και ποτά;

6) Ή, συγκεκριμένα, πρέπει να δοθεί σημασία στο γεγονός ότι στις Κάτω Χώρες απαγορεύεται η ύπαρξη καταλοίπων vinchlozoline στα μήλα, παρόλο που επιτρέπεται για άλλα γεωργικά και κηπευτικά προϊόντα, ενώ το επιτρεπόμενο ανώτατο όριο vinchlozoline για ορισμένα απ' αυτά τα προϊόντα είναι μάλιστα ανώτερο από την ποσότητα που διαπιστώθηκε στην παρτίδα των επιδίκων μήλων;

II — Η ισχύουσα εν προκειμένω εθνική νομοθεσία

1. Ο Bestrijdingsmiddelenwet του 1962 (νόμος περί παρασιτοκτόνων) αποβλέπει στη σφαιρική ρύθμιση του προβλήματος των παρασιτοκτόνων, εκτός από την παραγωγή. Ο νόμος περιέχει κανόνες που απαγορεύουν την πώληση, την κατοχή, την αποθεματοποίηση και τη χρησιμοποίηση κάθε παρασιτοκτόνου που δεν επιτρέπεται από το νόμο (άρθρο 2, παράγραφος 1).

Ένα παρασιτοκτόνο επιτρέπεται μόνο αν είναι σύμφωνο με τους κανόνες σχετικά με τη σύνθεση, τη συσκευασία κλπ. που καθορίζονται από τον υπουργό, αν από αναλύσεις έχει προκύψει ότι είναι κατάλληλο για τη χρήση, για την οποία προορίζεται και ότι δεν θα έχει βλαβερές παρενέργειες και, τέλος, αν η περιεκτικότητα σε ενεργητική ουσία δεν υπερβαίνει το όριο που είναι απαραίτητο για να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος σκοπός.

Μία τέτοια γενική απαγόρευση, εκτός από την περίπτωση προηγούμενης έγκρισης από τις αρμόδιες αρχές, σχετικά με την ύπαρξη παρασιτοκτόνων μέσα ή πάνω στα τρόφιμα θεσπίζεται με το άρθρο 16 αυτού του νόμου.

Σύμφωνα με αυτή τη διάταξη:

«Τα τρόφιμα ή ποτά που περιέχουν ένα ή περισσότερα παρασιτοκτόνα, συστατικά παρασιτοκτόνων ή προϊόντα μεταποίησης παρασιτοκτόνων σε ποσότητα μεγαλύτερη από την περιεκτικότητα που καθορίζεται με πράξη της διοίκησης ή με τις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή της θεωρούνται αυτεπαγγέλτως ότι δεν έχουν την ιδιότητα που απαιτείται κατά την έννοια του άρθρου 6 του Warenwet (νόμου περί εμπορευμάτων).»

2. Η πράξη της διοίκησης, η οποία αναφέρεται στο άρθρο 16 του νόμου περί παρασιτοκτόνων είναι η κανονιστική απόφαση περί καταλοίπων της 25ης Ιουλίου 1964 Residubesluit). Η απόφαση αυτή δεν αποτελεί στην πραγματικότητα παρά εξουσιοδοτικό μέτρο προς τους αρμόδιους υπουργούς για να καθορίσουν τους απαραίτητους κανόνες με υπουργική απόφαση. Οι κανόνες αυτοί καθορίστηκαν με την απόφαση περί καταλοίπων του 1965 (το Residubeschikking), όπως τροποποιήθηκε τελικά με την απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 1983.

3. Σύμφωνα με το σύστημα που θεσπίστηκε με το Residubeschikking κανένα κατάλοιπο παρασιτοκτόνου που δεν εμφαίνεται στο παράρτημα I, στήλη I δεν γίνεται ανεκτό (μεταξύ άλλων, στα οπωροκηπευτικά), ενώ, αντιθέτως, γίνεται ανεκτή μία πολύ μεγάλη ποσότητα καταλοίπων σύμφωνα με τους κανόνες που αναφέρονται στη στήλη II για τα παρασιτοκτόνα που πράγματι αναφέρονται στη στήλη I, εκτός από αυτό που προβλέπεται για τα προϊόντα που αναφέρονται ειδικά στη στήλη III.

Όσον αφορά τη vinchlozoline η περιεκτικότητα σε κατάλοιπα που γίνεται γενικά ανεκτή στη στήλη II του παραρτήματος είναι μηδενική. Εντούτοις, προβλέπονται στη στήλη III οι ακόλουθες εξαιρέσεις:

φράουλες	10
κίβι	10
άλλα φρούτα	0
αντίδια	5
σαλάτες	5
ραδίκια	2
άλλα λαχανικά	1
γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα	0,05
κρέατα και προϊόντα κρέατος	0,05

Για την κατηγορία «άλλα φρούτα», στα οποία περιλαμβάνονται επίσης τα μήλα, η ανοχή κατάλοιπων vinchlozoline ισούται προς το μηδέν.

4. Οι τρόποι με τους οποίους οι ανώτατες ανεκτές ποσότητες παρασιτοκτόνων υπάγονται στο Residubeschikking είναι οι ακόλουθοι:

α) Με εγκρίσεις παρασιτοκτόνων που πληρούν τις προϋποθέσεις που απαιτούνται από το άρθρο 3 του Bestrijdingsmiddelenwet.

6) Κατόπιν αιτήσεως παραγωγού παρασιτοκτόνων ή εισαγωγέα τροφίμων ή ποτών, η έγκριση της οποίας συνεπάγεται προσαρμογή του Residubeschikking. Η ολλανδική κυβέρνηση κατέστησε γνωστό ότι ο λόγος, για τον οποίο η ύπαρξη καταλοίπων vinchlozoline πάνω ή μέσα στα μήλα δεν είναι ανεκτή, είναι ότι στις αρμόδιες αρχές δεν υποβλήθηκε ποτέ αίτηση παραγωγών ή εισαγωγέων περί εγκρίσεως του εν λόγω παρασιτοκτόνου πάνω σ' αυτά τα προϊόντα.

γ) Μέσω μέτρων που λαμβάνονται για να συμμορφωθούν οι Κάτω Χώρες στις σχετικές υποχρεώσεις επί διεθνούς επιπέδου (κοινοτικές οδηγίες, προτάσεις του κώδικα τροφίμων).

III — Η εφαρμοστέα εν προκειμένω κοινοτική ρύθμιση

Η κοινοτική ρύθμιση περί του καθορισμού της μεγίστης περιεκτικότητας για τα κατάλοιπα των παρασιτοκτόνων πάνω και μέσα στα οπωροκηπευτικά περιέχεται στην οδηγία 76/895/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 23ης Νοεμβρίου 1975 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/016, σ. 179), όπως τροποποιήθηκε τελικά, ως προς το παράρτημα II, από την οδηγία 81/36/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 9ης Φεβρουαρίου 1981 (ΕΕ L 46 της 19. 2. 1981, σ. 33).

Η οδηγία έχει ως στόχο την εξάλειψη των διαφορών που υπάρχουν μεταξύ των νομοθεσιών των κρατών μελών όσον αφορά την μέγιστη επιτρεπτή περιεκτικότητα σε κατάλοιπα παρασιτοκτόνων. Επιπλέον, επιδιώκει να συμβιβάσει τις ανάγκες της φυτικής παραγωγής με τις επιταγές της προστασίας της υγείας των ανθρώπων και των ζώων.

Η ενδέκατη αιτιολογική σκέψη αναφέρει ότι η οδηγία αποτελεί μόνο μία πρώτη φάση της εναρμόνισης που πρέπει να γίνει εν προκειμένω. Διευκρινίζει, πράγματι, ότι σε πρώτο στάδιο πρέπει να καθοριστούν μέγιστες περιεκτικότητες για τα κατάλοιπα ορισμένων παρασιτοκτόνων. Το άρθρο 5 της οδηγίας προβλέπει ρητά την επέκταση του συστήματος που θεσπίζεται με την οδηγία μέσω τροποποιήσεως των παραρτημάτων.

Το άρθρο 3 της οδηγίας ορίζει ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να απαγορεύσουν ή να εμποδίσουν τη θέση σε κυκλοφορία στο έδαφός τους των προϊόντων που αναφέρονται στο άρθρο 1 της οδηγίας λόγω της ύπαρξης καταλοίπων παρασιτοκτόνων, αν η ποσότητα των καταλοίπων αυτών δεν

υπερβαίνει τις μέγιστες περιεκτικότητες που καθορίζονται από την οδηγία. Τα κράτη μέλη μπορούν, αντιθέτως, να επιτρέψουν, ενδεχομένως, ψηλότερες περιεκτικότητες.

Όπως συνάγεται από το παράρτημα I της οδηγίας, αυτή εφαρμόζεται σαφώς στα μήλα. Εντούτοις, το παράρτημα II, που περιέχει τον κατάλογο των καταλοίπων παρασιτοκτόνων και των μεγίστων περιεκτικοτήτων τους, αναφέρει μόνο ένα περιορισμένο αριθμό φυτοφαρμάκων, μεταξύ των οποίων δεν περιλαμβάνεται μέχρι στιγμής η vinchlozoline.

IV — Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

Η Διάταξη περί παραπομπής πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 25 Μαΐου 1983.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του πρωτοκόλλου περί του οργανισμού του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις στις 25 Ιουλίου 1983 η κυβέρνηση της Ιταλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενη από τον Oscar Fiumara, avvocato dello Stato, στις 26 Ιουλίου 1983, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Auke Haagsma, μέλος της νομικής της υπηρεσίας· στις 22 Αυγούστου 1983, η κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, εκπροσωπούμενη από τους Martin Seidel και Peter Rohland· στις 26 Αυγούστου 1983 η ολλανδική κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Υφυπουργό του Υπουργείου Εξωτερικών Υποθέσεων I. Verkade, και στις 27 Αυγούστου 1983 η κατηγορούμενη στην κύρια δίκη, εταιρία A. Heijn, εκπροσωπούμενη από τον O. W. Brouwer, δικηγόρο παρά τω Arrondissementsrechtbank του Άμστερνταμ.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετ' ακρόαση του γενικού εισαγγελέα το Δικαστήριο αποφάσισε την έναρξη της προφορικής διαδικασίας χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Το Δικαστήριο κατόπιν αιτήσεως της κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας αποφάσισε να εκδικάσει την παρούσα υπόθεση εν ολομελεία.

V — Γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου

Ως προς το πρώτο ερώτημα

Το πρώτο προδικαστικό ερώτημα αναφέρεται ουσιαστικά στο αν η απαγόρευση εμπορίας μήλων καταγωγής άλλου κράτους μέλους αντιβαίνει προς το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ λόγω του ότι σ' αυτά τα μήλα ανευρίσκονται κατάλοιπα παρασιτοκτόνου που δεν προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία.

Η *Επιτροπή* προτείνει να δοθεί καταφατική απάντηση, επειδή η απαγόρευση εφαρμόζεται στις εμπορικές ανταλλαγές με τα άλλα κράτη μέλη και συνιστά έτσι μέτρο ισοδύναμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό επί των εισαγωγών κατά την έννοια του άρθρου 30 της Συνθήκης.

Με το ίδιο πνεύμα διατυπώνουν τις παρατηρήσεις τους η *εταιρία A. Heijn*, η *κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας* και η *ολλανδική κυβέρνηση*, παρόλο που αυτή η τελευταία φαίνεται να δέχεται, γενικά, ότι η κανονιστική της ρύθμιση συμβιβάζεται «με τα άρθρα 30 έως 36 της Συνθήκης» επειδή είναι «αναγκαία για την προστασία της δημόσιας υγείας». Τα σχετικά επιχειρήματα θα εκτεθούν κατά την εξέταση της απάντησης που πρέπει να δοθεί στο τρίτο ερώτημα.

Ως προς το δεύτερο ερώτημα

Με το ερώτημα αυτό το παραπέμπον δικαστήριο διερωτάται ποια επίδραση μπορεί να έχει στην απάντηση στο πρώτο ερώτημα το γεγονός ότι το εν λόγω προϊόν παρήχθη και διατέθηκε στο εμπόριο νομίμως στο κράτος μέλος καταγωγής.

Σχετικώς, η *ιταλική κυβέρνηση* αναφέρει ότι η χρησιμοποίηση vinchlozoline ως παρασιτοκτόνου για τα μήλα δεν επιτρέπεται στην Ιταλία. Κατά συνέπεια, η εν λόγω κυβέρνηση θεωρεί ότι τα ερωτήματα που υπέβαλε ο ολλανδός δικαστής φαίνονται ότι στερούνται αντικειμένου από το γεγονός ότι έχουν καθαρά θεωρητική σημασία. Κατά τα λοιπά, η ιταλική κυβέρνηση δεν διατύπωσε άλλες παρατηρήσεις.

Η *Επιτροπή* παρατηρεί ότι το ερώτημα αυτό διατυπώνεται προφανώς λόγω της αποφάσεως «Cassis de Dijon» (απόφαση της 20. 2. 1979 στην υπόθεση 120/78, Rewe, Jurispr. σ. 649), με την οποία το δικαστήριο δέχτηκε ότι μία καθορισμένη ρύθμιση κράτους μέλους πρέπει να θεωρείται ως μέτρο ισοδύναμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών, όταν πρόκειται για εισαγωγή προϊόντος που έχει νόμιμα παραχθεί και διατεθεί στο εμπόριο σ' άλλο κράτος μέλος.

Κατά την Επιτροπή, το ζήτημα φαίνεται, συνεπώς, να συνίσταται στο αν η απαγόρευση του άρθρου 30 εφαρμόζεται ομοίως και όταν τα προϊόντα δεν έχουν νομίμως παραχθεί και διατεθεί στο εμπόριο σε ένα κράτος μέλος. Αν και η Επιτροπή κλίνει γενικά προς την άποψη ότι ένα κράτος μέλος δικαιούται να απαγορεύει, να εμποδίζει ή να παρακωλύει την εμπορία προϊόντος που δεν έχει νόμιμα παραχθεί και διατεθεί στο εμπόριο στο κράτος μέλος προέλευσης και που δεν ανταποκρίνεται ούτε στις προδιαγραφές που εφαρμόζονται στο έδαφός του, θα εξετάσει ενδεχομένως το πρόβλημα αυτό στα πλαίσια του τρίτου ερωτήματος.

Στηριζόμενη στην ίδια απόφαση «Cassis de Dijon» (υπόθεση που προαναφέρεται) και στις αρχές που διατύπωσε η Επιτροπή συνεπεία αυτής της αποφάσεως (PB C 256 της 30. 10. 1980 σ. 2) η *εταιρία A. Heijn* προτείνει να δοθεί στο δεύτερο ερώτημα η απάντηση ότι τα εμπορεύματα που παράγονται σύμφωνα με τις διατάξεις της χώρας εξαγωγής ή σύμφωνα με τις παραδοσιακές μεθόδους αυτής της χώρας πρέπει καταρχή να επιτρέπονται στο έδαφος κάθε κράτους μέλους.

Πάντως, προσθέτει ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτό εξ αντιδιαστολής ότι ένα κράτος μέλος μπορεί εκ των προτέρων να μην επιτρέπει την είσοδο ενός προϊόντος στα σύνορά του, το οποίο δεν έχει παραχθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του κράτους προέλευσης. Στην περίπτωση αυτή πρέπει ομοίως να ληφθεί υπόψη το συμφέρον της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και να σταθμιστεί αν το συμφέρον που επικαλείται το κράτος προορισμού για να δικαιολογήσει την παρακώλυση του εμπορίου υπερισχύει του συμφέροντος της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων.

Αντιθέτως, η *κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας* προβάλλει ότι η συμφωνία των προϊόντων που εισάγονται με τη ρύθμιση του κράτους μέλους προέλευσης δεν μπορεί να έχει καμία επίδραση στην εκτίμηση της κανονιστικής ρύθμισης του κράτους μέλους εισαγωγής σε σχέση με το άρθρο 30 της Συνθήκης. Θεωρεί, εντούτοις, ότι αυτό μπορεί να έχει σημασία ως προς την εκτίμηση της εθνικής ρύθμισης του κράτους μέλους εισαγωγής σε σχέση με το άρθρο 36 της Συνθήκης.

Οι παρατηρήσεις της *ολλανδικής κυβέρνησης* δεν αναφέρονται ειδικά σ' αυτό το ερώτημα. Υπογραμμίζει πάντως, ότι το Δικαστήριο με την απόφασή του στην υπόθεση Biologische Producten (απόφαση της 17. 12. 1981, υπόθεση 272/80, Συλλογή 1981, σ. 3277) δέχτηκε, ερμηνεύοντας τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης, ότι δεν απαγορεύεται σ' ένα κράτος μέλος να απαιτεί προηγούμενη έγκριση για την κυκλοφορία παρασιτοκτόνων, ακόμη και αν τα προϊόντα αυτά έχουν ήδη τύχει εγκρίσεως

σ' άλλο κράτος μέλος. Όπως φαίνεται, η ολλανδική κυβέρνηση προτείνει να ακολουθηθεί εν προκειμένω η νομολογία αυτή.

Ως προς το τρίτο ερώτημα

Το τρίτο ερώτημα που διατυπώνεται σε δύο σκέλη αναφέρεται ουσιαστικά, στο πρώτο σκέλος, στο αν η εν λόγω εθνική ρύθμιση μπορεί να δικαιολογηθεί σε σχέση με το άρθρο 36 της Συνθήκης και, στο δεύτερο σκέλος, αν είναι αναγκαίο στη συγκεκριμένη περίπτωση που ο καθορισμός της επιτρεπτής περιεκτικότητας καταλοίπων δικαιολογείται εν πάση περιπτώσει από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 36 της Συνθήκης ή αν η δικαιολόγησή του μπορεί ομοίως να έγκειται στο γεγονός ότι ο καθορισμός αυτός εντάσσεται στο πλαίσιο γενικής πολιτικής που επιδιώκει να παρεμποδιστεί όσο το δυνατό περισσότερο η ύπαρξη καταλοίπων στα τρόφιμα και τα ποτά και εφόσον δεν υπάρχουν σοβαρές αντιρήσεις από απόψεως δημοσίας υγείας.

Η *Επιτροπή* κάνει προκαταρκτικά δύο παρατηρήσεις:

— Κατά πρώτο λόγο, τα κράτη μέλη επιτρέπεται, καταρχή και εφόσον δεν υπάρχει κοινοτική ρύθμιση εν προκειμένω, να θεσπίζουν μέτρα σχετικά με τη μέγιστη επιτρεπτή περιεκτικότητα σε κατάλοιπα vinchlozoline, υποχρεούμενα πάντως να τηρούν τις διατάξεις των άρθρων 30 έως 36 της Συνθήκης ΕΟΚ.

— Κατά δεύτερο λόγο, η ανάγκη προστασίας της δημόσιας υγείας από τα βλαβερά αποτελέσματα των παρασιτοκτόνων έχει ήδη σαφώς αναγνωριστεί σε κοινοτικό επίπεδο με την θέσπιση της οδηγίας 76/895, πράγμα που επιτρέπει καταρχή να δικαιολογούνται οι απαγορεύσεις ή τα περιοριστικά μέτρα που θεσπίζουν τα κράτη μέλη λόγω μέριμνας για τη προστασία της δημοσίας υγείας.

Στη συνέχεια και για να μπορέσει να δοθεί συγκεκριμένη απάντηση στο ζήτημα αν τα επίδικα μέτρα είναι πράγματι δικαιολογημένα, η Επιτροπή θεωρεί ότι πρέπει να καταστεί γνωστό, αφενός αν η vinchlozoline πρέπει αυτή καθεαυτή να θεωρηθεί ως ουσία που μπορεί να έχει βλαβερά αποτελέσματα για τη δημόσια υγεία και αφετέρου αν δικαιολογείται το ότι οι Κάτω Χώρες καθόρισαν στο μηδέν την ανώτατη επιτρεπτή περιεκτικότητα σε vinchlozoline πάνω ή μέσα στα μήλα, ενόψει του γεγονότος ότι η ανώτατη περιεκτικότητα καταλοίπων της ίδιας ουσίας επιτρέπεται για διάφορα άλλα οπωροκηπευτικά.

Το τελευταίο αυτό σημείο της εξέτασης αφορά το τέταρτο ερώτημα που υπέβαλε το παραπέμπον δικαστήριο, αλλά η Επιτροπή εξετάζει το τρίτο και το τέταρτο ερώτημα μαζί.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η μέριμνα για την προστασία της δημόσιας υγείας διακαιολογεί τη μεγάλη προσοχή όσον αφορά την έγκριση χρησιμοποίησης των παρασιτοκτόνων και, ιδίως, της vinchlozoline, καθώς επίσης και όσον αφορά την ύπαρξη καταλοίπων αυτών των παρασιτοκτόνων στα οπωροκηπευτικά.

Όσον αφορά το επίπεδο, στο οποίο πρέπει να καθοριστεί η ανώτατη επιτρεπτή περιεκτικότητα σε κατάλοιπα παρασιτοκτόνου η Επιτροπή αναφέρει ότι το Συμβούλιο υπέδειξε ήδη στη δέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 76/895/ΕΟΚ ότι είναι απαραίτητο εν προκειμένω «να συμβιβαστούν οι ανάγκες της φυτικής παραγωγής και οι επιταγές της προστασίας της ανθρώπινης υγείας και της υγείας των ζώων».

Με τη θέσπιση στις 23 Νοεμβρίου 1976 της οδηγίας, η φροντίδα αυτή ισορροπίας είχε γενικά ως συνέπεια τον καθορισμό μεγίστων συνολικών τιμών που εφαρμόζονται σ' όλα τα είδη οπωροκηπευτικών που

εμπίπτουν στην οδηγία, παρόλο που προβλέφτηκαν ορισμένες εξαιρέσεις. Οι μεταγενέστερες τροποποιήσεις της οδηγίας αυτής αντανακλούν, έτσι, την πρόοδο των επιστημονικών γνώσεων όσον αφορά τα παρασιτοκτόνα επιδιώκοντας περισσότερο από προηγουμένως να καθοριστούν πράγματι μέγιστες επιτρεπτές περιεκτικότητες διαφορετικές για διαφορετικά προϊόντα βάσει θεμελιωμένων λόγων.

Οι λόγοι αυτοί είναι, κατά την Επιτροπή, οι κίνδυνοι που παρουσιάζει ένα παρασιτοκτόνο για τη δημόσια υγεία και η ανάγκη καταπολέμησης των παρασίτων και ασθενειών των φυτών. Η επιτρεπτή περιεκτικότητα σε κατάλοιπα εξαρτάται επίσης από τις διαιτητικές συνήθειες του πληθυσμού. Η Επιτροπή προβάλλει, επιπλέον, ότι δεν υπάρχει λόγος να καθοριστεί περιεκτικότητα που να υπερβαίνει το κατώτερο όριο ευαισθησίας, αποδεχόμενη έτσι ένα κάποιο κίνδυνο για τη δημόσια υγεία, όταν αυτό δεν το απαιτεί η προστασία των φυτών, πχ. επειδή ένα τέτοιο παρασιτοκτόνο δεν προορίζεται να χρησιμοποιηθεί σε ένα δεδομένο είδος οπωροκηπευτικών.

Η Επιτροπή συνάγει έτσι το συμπέρασμα ότι μπορούν να υπάρχουν σοβαροί λόγοι να καθοριστούν διαφορετικές μέγιστες επιτρεπτές περιεκτικότητες για διάφορα είδη οπωροκηπευτικών, όπως έχουν κάνει και οι Κάτω Χώρες ως προς τη vinchlozoline. Μπορεί μάλιστα να υπάρχουν σοβαροί λόγοι να καθοριστεί η ανώτατη επιτρεπτή περιεκτικότητα στο μηδέν, αν, πχ. δεν είναι γνωστό αν η vinchlozoline είναι κατάλληλη για τα είδη, για τα οποία πρόκειται.

Εντούτοις, αυτό συνεπάγεται ότι, αν παρόλα αυτά καταφαίνεται στη συνέχεια ότι το εν λόγω παρασιτοκτόνο χρησιμοποιείται ή μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε είδη οπωροκηπευτικών, για τα οποία η μεγίστη επιτρεπτή περιεκτικότητα καθοριζόταν μέχρι τώρα στο μηδέν (ή στο κατώτερο όριο ευαισθησίας), οι αρμόδιες αρχές υποχρεούνται να επανεξετάσουν το ζήτημα και να ελέγξουν αν η ισορροπία μεταξύ των δύο προαναφερομένων επιταγών δεν έχει μεταβληθεί και αν υφίσταται, επομένως, λόγος να προσαρμόσουν αντίστοιχα την ανώτατη επιτρεπτή περιεκτικότητα.

Εν προκειμένω, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι οι εθνικές αρχές πρέπει να παίρνουν την πρωτοβουλία να συλλέγουν τις απαραίτητες πληροφορίες ως προς την εξέλιξη των επιστημονικών γνώσεων και τη χρησιμοποίηση των παρασιτοκτόνων χωρίς να επιβαρύνουν μ' αυτό τους ενδιαφερόμενους ιδιώτες. Με άλλα λόγια, αν η εταιρία A. Heijn υπέβαλε αίτηση στις ολλανδικές αρχές, οι αρχές αυτές δε θα μπορούσαν να αρνηθούν να λάβουν υπόψη τα σχετικά στοιχεία ή να επανεξετάσουν την κατάσταση ή να ζητήσουν από την εταιρία τις αναγκαίες πληροφορίες. Οι ολλανδικές αρχές θα έπρεπε, στην περίπτωση αυτή, να υιοθετήσουν ενεργητική στάση, πχ. ερχόμενες σε επαφή με τις αντίστοιχες ιταλικές αρχές.

Εντούτοις, δεν φαίνεται εν προκειμένω ότι υποβλήθηκε τέτοια αίτηση, ώστε να μην ήταν δυνατό να αναμένεται, κατά την άποψη της Επιτροπής, ότι οι ολλανδικές αρχές θα προσάρμοζαν τη μέγιστη επιτρεπτή περιεκτικότητα σε vinchlozoline πάνω ή μέσα στα μήλα.

Τελικά, η Επιτροπή προτείνει τις ακόλουθες απαντήσεις στα ερωτήματα που υποβλήθηκαν:

«Τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ δεν εμποδίζουν κράτος μέλος να απαγορεύει την εισαγωγή μήλων προέλευσης άλλου κράτους μέλους για το λόγο ότι υπάρχει πάνω ή μέσα σ' αυτά τα μήλα ποσότητα vinchlozoline ανώτερη από αυτή

που ορίζεται από το νόμο στο πρώτο κράτος μέλος, ακόμη και αν τα εν λόγω μήλα έχουν νομίμως παραχθεί και διατεθεί στο εμπόριο στο κράτος μέλος προέλευσης, καθώς και αν η μέγιστη επιτρεπτή περιεκτικότητα σε vinchlozoline που καθορίζεται στο πρώτο κράτος μέλος διαφέρει από τις περιεκτικότητες που καθορίζονται για άλλα τρόφιμα ή ποτά.

Οι αρχές του κράτους μέλους εισαγωγής υποχρεούνται, εν τούτοις, να επανεξετάζουν τη μέγιστη περιεκτικότητα που έχει οριστεί, αν θεωρούν ότι οι λόγοι που τους ώθησαν στον καθορισμό αυτό έχουν μεταβληθεί, πχ. συνεπεία ανακαλύψεως νέας χρησιμοποιήσεως του παρασιτοκτόνου για τα οποίο πρόκειται.»

Η εταιρία *A. Heijn* προβάλλει κατά πρώτο λόγο ότι η τοξικότητα των καταλοίπων vinchlozoline που ανευρέθηκαν πάνω στα μήλα δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο για να εμποδιστεί η εισαγωγή τους.

Η vinchlozoline έχει τοξικότητα κατώτερη από, παραδείγματος χάρη, του Καντέιν, παρασιτοκτόνου που χρησιμοποιείται επίσης για τα μήλα. Όμως, σύμφωνα με την οδηγία 76/895 η ανοχή για το Καντέιν είναι 15 ppm πάνω στα μήλα, ανοχή που επαναλαμβάνεται στο residubeschikking.

Τα μήλα που εισάγει η εταιρία A. Heijn περιέχουν μέγιστο κατάλοιπο 1,0 ppm, ποσότητα που είναι σαφώς, επομένως, κατώτερη από την ποσότητα που είναι αποδεκτή για το Καντέιν.

Κατά δεύτερο λόγο, η εταιρία A Heijn υποστηρίζει ότι η «επιδιωκόμενη κατανάλωση», που συνιστά στις Κάτω Χώρες ένα δεύτερο κριτήριο για την εκτίμηση της ανοχής ενός παρασιτοκτόνου στα τρόφιμα που συνήθως καταναλώνονται δεν είναι επίσης ικανή, όσον αφορά τα εν λόγω μήλα, να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία και, επομένως, δεν μπορεί να συνιστά λόγο για να απαγορευθεί η εισαγωγή.

Το κριτήριο για να εκτιμηθεί ο κίνδυνος που μπορεί να παρουσιάζει ένα παρασιτοκτόνο για τη δημόσια υγεία είναι το κριτήριο του «Acceptable Daily Intake» (ADI), δηλαδή η ποσότητα ενός προϊόντος που μπορεί να απορροφάται καθημερινά από ένα καταναλωτή χωρίς κίνδυνο για την υγεία. Αυτή η ποσότητα πρέπει να προκύπτει αποκλειστικά από οπωροκηπευτικά που καταναλώνονται, δοθέντος ότι η vinchlozoline εφαρμόζεται αποκλειστικά στα οπωροκηπευτικά.

Η εταιρία A. Heijn προβάλλει ότι, ενώ η πραγματική μέση κατανάλωση οπωροκηπευτικών ανέρχεται συνολικά σε περίπου 400 gr. ημερησίως στις Κάτω Χώρες, είναι σαφές ότι έναντι της ανοχής ως προς τα άλλα οπωροκηπευτικά η κατανάλωση ιταλικών μήλων που περιέχουν 1,0 ppm vinchlozoline δεν μπορεί ποτέ να αποτελεί κίνδυνο για την υγεία. Αν παραδείγματος χάρη ληφθεί υπόψη η ανοχή ως προς τις φράουλες, που είναι 10 ppm vinchlozoline, συνάγεται ότι ακόμη και 400 γρ. φραουλών ημερησίως που περιέχουν ένα τέτοιο κατάλοιπο vinchlozoline δεν μπορεί να βλάψει την υγεία. Εξάλλου, δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι στις περισσότερες περιπτώσεις ο καταναλωτής καθαρίζει το μήλο που καταναλώνει.

Ενόψει των παραπάνω, κατά την Heijn, η εθνική νομοθεσία, σύμφωνα με την οποία ο εισαγωγέας πρέπει, στις δεδομένες περιστάσεις, να απευθύνεται στις εθνικές αρχές για να επιτύχει την προσαρμογή αυτής της εθνικής νομοθεσίας (εν προκειμένω του Residubeschikking δεν δικαιολογείται, είναι υπερβολική και συνεπάγεται δυσανάλογα βάρη.

Όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 36 της Συνθήκης, η εταιρία Heijn υποστηρίζει ότι η διάταξη αυτή δεν δικαιολογεί εκ των προτέρων τις ρυθμίσεις των κρατών μελών που παρεμποδίζουν τις εμπορικές ανταλλαγές, σχετικά με τις οποίες μπορεί να αναφερθεί ένας από τους λόγους που περιέχονται στο άρθρο 36, πρώτη φράση. Η νομολογία του Δικαστηρίου καθόρισε άλλα κριτήρια βάσει των οποίων υφίσταται δυνατότητα δικαιολόγησης κατά το άρθρο 36.

Ενόψει αυτής της νομολογίας (απόφαση της 20. 5. 1976, υπόθεση 104/75, De Peijper, Jurispr. σ. 613, 16η σκέψη· απόφαση της 8. 11. 1979, υπόθεση 215/78, Denkavit, Jurispr. 1979, σ. 3391, 21η σκέψη) το εθνικό μέτρο πρέπει να είναι απαραίτητο για την προστασία του προβαλλόμενου συμφέροντος. Έτσι, η περιοριστική επίπτωση της εθνικής ρύθμισης στις ενδοκοινοτικές εμπορευματικές ανταλλαγές πρέπει να βρίσκεται σε εύλογη σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο (αρχή της αναλογικότητας) και δεν είναι δικαιολογημένη αν ο ίδιος στόχος μπορούσε να επιτευχθεί με μέτρα που περιορίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία σε λιγότερη έκταση (αρχή της επικουρικότητας).

Η *ολλανδική κυβέρνηση* ισχυρίζεται ότι τα επίδικα εθνικά μέτρα δικαιολογούνται βάσει είτε του άρθρου 36 της Συνθήκης είτε βάσει των σχετικών κριτηρίων που καθορίζονται από τη νομολογία του Δικαστηρίου (υπόθ. 120/78 Rewe, Jurispr. 1979, σ. 649· υπόθ. 113/80, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, Συλλογή 1981, σ. 1625· υπόθ. 6/81, Industrie Diensten Groep, Συλλογή 1982, σ. 707), καθόσον τα μέτρα αυτά εφαρμόζονται αδιάκριτα τόσο στα εγχώρια όσο και στα εισαγόμενα προϊόντα. Οι δύο κατηγορίες δικαιολόγησης αφορούν την προστασία της δημόσιας υγείας και δεν έχει σημασία από νομική άποψη ποια από τις κατηγορίες αυτές εφαρμόζεται εν προκειμένω.

Η επιχείριση Heijn παραθέτει, επιπλέον, τις σκέψεις 18 και 22 της απόφασης της 14ης Ιουλίου 1983 (υπόθ. 174/82 Sandoz, Συλλογή 1983, σ. 2445) από τις οποίες συνάγεται η απάντηση στο τρίτο ερώτημα κατά τον ακόλουθο τρόπο:

Ο ισχυρισμός της ολλανδικής κυβέρνησης επιβεβαιώνεται ακόμη περισσότερο από το γεγονός της έλλειψης κοινοτικής ρύθμισης εν προκειμένω και από τη βλαπτικότητα του εν λόγω παρασιτοκτόνου.

Το ζήτημα αν οι εθνικές νομοθετικές διατάξεις μπορούν να δικαιολογούνται βάσει του άρθρου 36 ΕΟΚ πρέπει να κρίνεται συγκεκριμένα κατά περίπτωση. Εν προκειμένω, πρέπει να αποδειχτεί συγκεκριμένα ότι η απαγόρευση που εφαρμόζεται στα μήλα υπαγορεύεται από τις ανάγκες προστασίας της υγείας των προσώπων.

Εξάλλου, η ολλανδική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η αποτελεσματική προστασία της δημόσιας υγείας από τα βλαπτικά κατάλοιπα παρασιτοκτόνων είναι δυνατή μόνο αν εφαρμοστεί σύστημα έγκρισης που καθιστά δυνατό στις αρμόδιες αρχές να κρίνουν το βαθμό που είναι επιτρεπτή η ύπαρξη κατάλοιπου παρασιτοκτόνου σε ένα καθορισμένο είδος διατροφής. Κατά συνέπεια, ένα τέτοιο σύστημα έγκρισης πρέπει αναγκαία να στηρίζεται στην απαγόρευση, εκτός αν υπάρχει άδεια.

Η ολλανδική ρύθμιση, όμως, απαιτώντας την προηγούμενη έγκριση, ενώ αποδεδειγμένα η vinchlozoline είναι ήδη γνωστή στις εθνικές αρχές τα δε κατάλοιπά της που ανευρίσκονται πάνω στα εν λόγω μήλα είναι ιδιαίτερα περιορισμένα, είναι δυσανάλογη και αποτελεί έτσι δυσανάλογο μέτρο προς τον επιδιωκόμενο σκοπό και συγκεκαλυμένο εμπόδιο στις ανταλλαγές μεταξύ κρατών μελών. Αυτό το συμπέρασμα έχει γίνει δεκτό από το Δικαστήριο με την απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1981 (υπόθ. 272/80, Biologische Producten, που προαναφέρεται).

Σχετικώς, η ολλανδική κυβέρνηση προβαίνει επίσης σε σύγκριση με το σύστημα έγκρισης που γίνεται δεκτό από τις κοινοτικές οδηγίες σχετικά με τις χρωστικές ουσίες και τα συντηρητικά που μπορούν να χρησιμοποιούνται στα τρόφιμα που προορίζονται για την ανθρώπινη κατανάλωση. Οι οδηγίες αυτές έχουν ερμηνευτεί από το Δικαστήριο με την απόφασή του της 14ης

Ιουλίου 1983 (υπόθ. 174/83, Sandoz, Συλλογή 1983, σ. 2445), με την οποία το Δικαστήριο αναγνώρισε ευρεία εξουσία εκτίμησης στα κράτη μέλη όσον αφορά τις πρόσθετες ουσίες και δέχτηκε ότι εθνική ρύθμιση που απαγορεύει, εκτός αν υπάρχει προηγούμενη άδεια, την εμπορία των τροφίμων, στα οποία έχουν προστεθεί βιταμίνες, καταρχή δικαιολογείται.

Όλες αυτές οι σκέψεις ισχύουν ακόμη περισσότερο όταν πρόκειται για παρασιτοκτόνα. Στην περίπτωση των καταλοίπων παρασιτοκτόνων πρόκειται για πολύ βλαπτικές ουσίες, των οποίων η απορρόφηση από τον άνθρωπο πρέπει να είναι όσο το δυνατό περιορισμένη. Η ολλανδική κυβέρνηση θεωρεί, κατά συνέπεια, ότι η εφαρμογή ενός περιοριστικού καταλόγου βλαπτικών ουσιών, καθώς και η ένδειξη των μέγιστων επιτρεπτών περιεκτικοτήτων στα τρόφιμα, είναι αναγκαία για να προστατευτεί αποτελεσματικά η υγεία του καταναλωτή.

Κατά την άποψη της ολλανδικής κυβέρνησης το ουσιώδες σημείο της υπόθεσης δεν είναι το ζήτημα αν η vinchlozoline πρέπει να περιληφθεί στον περιοριστικό κατάλογο κατόπιν εξετάσεως από τις αρμόδιες αρχές, αλλά ότι οι αρχές αυτές πρέπει να μπορούν να προβαίνουν στη σχετική εξέταση ύστερα από αίτηση ενός παραγωγού ή εισαγωγέα. Τέτοια εξέταση απαιτείται επίσης για την εμπορία και τη χρησιμοποίηση των παρασιτοκτόνων και το Δικαστήριο αναγνώρισε στην υπόθεση 272/809 (που προαναφέρεται) ότι δεν απαγορεύεται σε κράτος μέλος να απαιτεί προηγούμενη έγκριση για την κυκλοφορία παρασιτοκτόνων, ακόμη και αν τα προϊόντα αυτά έχουν ήδη τύχει εγκρίσεως σ' άλλο κράτος μέλος.

Τέλος, η ολλανδική κυβέρνηση έχει τη γνώμη ότι το σύστημα έγκρισης που εφαρμόζει για τα κατάλοιπα παρασιτοκτόνων που υπάρχουν στα τρόφιμα δεν προξενεί αδικίες και δε δημιουργεί περιττά εμπόδια στο εμπόριο. Πράγματι, το σύστημα έγκρισης παρέχει τη δυνατότητα εύκαμπτης και αποτελεσματικής προσαρμογής προς τις ανάγκες που παρουσιάζονται στην πρακτική. Η μόνη πρακτική προϋπόθεση είναι ότι ο παραγωγός ή ο εισαγωγέας γνωστοποιεί τις ανάγκες τους στις αρμόδιες αρχές.

Βάσει των παραπάνω, η ολλανδική κυβέρνηση θεωρεί ότι το σύστημα έγκρισης που εφαρμόζει για τα παρασιτοκτόνα και τα κατάλοιπα των παρασιτοκτόνων που βρίσκονται στα τρόφιμα είναι αναγκαίο για την προστασία της δημόσιας υγείας και δεν είναι, συνεπώς, ασυμβίβαστο με τους κοινοτικούς κανόνες σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, ιδιαίτερα με τα άρθρα 30 έως 36 της Συνθήκης ΕΟΚ.

Η *κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας* υποστηρίζει ότι όσο οι νομοθετικές διατάξεις σχετικά με τις μέγιστες περιεκτικότητες σε κατάλοιπα παρασιτοκτόνων πάνω και μέσα στα τρόφιμα δεν έχουν εναρμονιστεί, εναπόκειται στα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα προστασίας της υγείας των υπηκόων τους.

Δοθέντος ότι οι μέγιστες επιτρεπτές περιεκτικότητες στα διάφορα κράτη μέλη εξαρτώνται από τις συνήθειες του καταναλωτή και τις πραγματικές αναλογίες που αντιμετωπίζει στη χώρα του, οι αποκλίσεις, μεταξύ των εθνικών ρυθμίσεων είναι συχνά αναπόφευκτες. Πράγματι, οι δυσκολίες που παρουσιάζει ο καθορισμός των μέγιστων περιεκτικοτήτων καταλοίπων στα τρόφιμα στο πλαίσιο της εναρμόνισης των νομοθεσιών δεν απορρέουν, κατά την άποψη της κυβέρνησης αυτής, από διαφορετική τοξικολογική εκτίμηση. Ανακύπτουν μάλλον, ανεξάρτητα από την τοξικολογική εκτίμηση του εν λόγω παρασιτοκτόνου, επειδή:

— το παρασιτοκτόνο χρησιμοποιείται στα διάφορα κράτη μέλη σε διαφορετικές ποσότητες ή επ' ευκαιρία της παραγωγής άλλων τροφίμων·

— τα τρόφιμα, για τα οποία πρόκειται, περιέχουν, κατά συνέπεια, διαφορετική περιεκτικότητα σε κατάλοιπα παρασιτοκτόνου:

— η ποσότητα αυτών των τροφίμων που καταναλώνονται μπορεί να διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών·

— η συνολική ποσότητα παρασιτοκτόνου που απορροφά ο καταναλωτής συγχρόνως με την τροφή μπορεί για τους λόγους αυτούς να παρουσιάζει πολύ μεγάλες διαφορές μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών.

Οι διαφορές αυτές, που υφίστανται ακόμη και στην περίπτωση απόλυτης σύμπτωσης της υγειονομικής εκτίμησης του εν λόγω παρασιτοκτόνου, μπορεί να έχουν ως συνέπεια ότι ένα κράτος μέλος είναι υποχρεωμένο να καθορίσει την επιτρεπτή περιεκτικότητα σε κατάλοιπα για ένα ή περισσότερα τρόφιμα σε χαμηλότερο επίπεδο από αυτό που καθορίζεται σ' άλλα κράτη μέλη. Αυτή η χαμηλή περιεκτικότητα καθιστά δυνατό, ο εθνικός καταναλωτής να μην απορροφά περισσότερο από τη συνολική ποσότητα καταλοίπων αυτού του παρασιτοκτόνου που επιτρέπεται από υγειονομική άποψη, όταν καταναλώνει τα τρόφιμα που διατίθενται στη χώρα του και στις ποσότητες που συνηθίζονται εκεί. Για το λόγο αυτό οι διαφορετικές ρυθμίσεις σχετικά με τις μέγιστες περιεκτικότητες που έχουν υιοθετήσει τα κράτη μέλη δεν συνιστούν αυθαίρετα μέτρα σύμφωνα με τη γερμανική ομοσπονδιακή κυβέρνηση.

Η προβληματική αυτή υφίσταται επίσης για τα παρασιτοκτόνα, στα οποία εφαρμόζεται η οδηγία 76/895/ΕΟΚ. Για το λόγο αυτό, η οδηγία λαμβάνει υπόψη τις διαφορετικές καταστάσεις που υφίστανται μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών.

Για τους λόγους αυτούς, η ρύθμιση σχετικά με τις μέγιστες περιεκτικότητες που έχει θεσπίσει το κράτος προέλευσης για συγκεκριμένο είδος τροφίμων δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως κριτήριο αναφοράς για την εκτίμηση της αναγκαιότητας και για το αν δικαιολογείται η νομοθεσία της χώρας εισαγωγής που αποκκλίνει από αυτή.

Επιπλέον, η κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας έχει τη γνώμη ότι η απαγόρευση της ύπαρξης καταλοίπων συγκεκριμένου παρασιτοκτόνου στα μήλα δεν χρειάζεται να δικαιολογείται σε κάθε ιδιαίτερη περίπτωση για λόγους δημοσίας υγείας. Αυτό που έχει σημασία για την υγειονομική εκτίμηση είναι η συνολική ποσότητα των καταλοίπων του παρασιτοκτόνου, για το οποίο πρόκειται, την οποία απορροφά ο καταναλωτής συγχρόνως με την τροφή, δηλαδή με όλα τα τρόφιμα που καταναλώνει.

Ως προς το τέταρτο ερώτημα

Με το τέταρτο ερώτημα το παραπέμπον δικαστήριο ζητεί ουσιαστικά να πληροφορηθεί αν το γεγονός ότι η vinchlozoline, παρόλο που απαγορεύεται τελείως για τα μήλα, επιτρέπεται για άλλα τρόφιμα και ποτά, έχει σημασία ως προς την απάντηση που πρέπει να δοθεί τρίτο ερώτημα.

Επειδή η *Επιτροπή* απάντησε και στα δύο ερωτήματα συγχρόνως, πρέπει να γίνει αναφορά στις παρατηρήσεις της, που παρατίθενται συνοπτικά πιο πάνω, στο τρίτο ερώτημα.

Η εταιρία *A. Heijn*, αναφερόμενη στην απάντησή της στο τρίτο ερώτημα, θεωρεί ότι η άποψη των ολλανδικών αρχών, κατά την οποία δεν μπορούν να λάβουν εκ των προτέρων υπόψη αλλοδαπά όρια ανοχής όσον αφορά τα κατάλοιπα, δεν λαμβάνει καθόλου υπόψη την κατάσταση εν προκειμένω.

Κατά την Heijn, δεν ζητείται εδώ να γίνει εκ των προτέρων αποδεκτό ένα όριο ανοχής ως προς τα κατάλοιπα, παρόλο που τίποτα δεν θα το εμπόδιζε, δοθέντος ότι η ιταλική νομοθεσία εφαρμόζει ανοχή 1,5 ppm για τα οπωροκηπευτικά, ενώ οι ολλανδικές νομοθετικές διατάξεις ανέχονται κα-

τάλοιπο 5 ppm vinchlozoline στις σαλάτες και στα αντίδια για παράδειγμα, προϊόντα που δεν εισάγονται παρά σε αμελητέες ποσότητες.

Αυτό που ζητείται, καταλήγει η εταιρία Heijn, είναι να μπορεί να εισάγει ελεύθερα ένα προϊόν που είναι της αρεσκείας του ολλανδού καταναλωτή, χωρίς η εισαγωγή αυτή να παρεμποδίζεται χωρίς να υπάρχει λόγος.

Οι παρατηρήσεις της *ολλανδικής κυβέρνησης* στο ερώτημα αυτό αναφέρονται ήδη επ' ευκαιρία του τρίτου ερωτήματος. Βάσει των παρατηρήσεων αυτών, η ολλανδική κυβέρνηση θεωρεί ότι το σύστημα έγκρισης που εφαρμόζει για τα παρασιτοκτόνα και τα κατάλοιπά τους στα τρόφιμα είναι απαραίτητο για την προστασία της δημόσιας υγείας και, κατά συνέπεια, δεν είναι ασυμβίβαστο με τους κοινοτικούς κανόνες σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

Η *κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας* έχει τη γνώμη ότι για την απάντηση που πρέπει να δοθεί στο τρίτο ερώτημα δεν έχει σημασία το ότι οι εθνικές νομοθετικές διατάξεις της χώρας εισαγωγής απαγορεύουν την ύπαρξη καταλοίπων ενός καθορισμένου παρασιτοκτόνου σε ορισμένα τρόφιμα, αλλά επιτρέπουν περιορισμένη ύπαρξη παρόμοιων καταλοίπων σε άλλα τρόφιμα και μάλιστα σε μεγαλύτερες ποσότητες.

VI — Προφορική διαδικασία

Η καθής, στην κύρια δίκη, A. Heijn, εκπροσωπούμενη από τον O. W. Brouwer, δικηγόρο Άμστερνταμ, η ολλανδική κυβέρνηση εκπροσωπούμενη από τον D. J. Keur, η ιταλική κυβέρνηση εκπροσωπούμενη από τον O. Fiumara, avvocato dello Stato, και η Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον A. Haagsma, μέλος της νομικής υπηρεσίας της, ανέπτυξαν προφορικά τις παρατηρήσεις τους κατά τη συνεδρίαση της 3ης Απριλίου 1984.

Ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του στη συνεδρίαση της 7ης Ιουνίου 1984.

Σκεπτικό

1 Με Διάταξη της 25ης Απριλίου 1983 που περιήλθε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 25 Μαΐου 1983, ο Economische Politierechter (αγορονομικός δικαστής) του Arrondissementsrechtbank του Χάρλεμ υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων στο εσωτερικό της Κοινότητας.

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο ποινικής δίκης κατά της επιχείρησης Albert Heijn BV, Zaandam, κατηγορούμενης ότι διατηρούσε, με σκοπό την πώληση ή τουλάχιστο την παράδοση, αποθέματα ορισμένης ποσότητας μήλων προορισμένων για την ανθρώπινη κατανάλωση, τα οποία μπορούσαν να είναι βλαβερά για την υγεία λόγω της υπάρξεως 1,0 χιλιοστόγραμμου παρασιτοκτόνου αποκαλούμενου vinchlozoline ανά κιλό μήλων.

3 Το άρθρο 16 του ολλανδικού νόμου περί των παρασιτοκτόνων του 1962 (Bestrijdingsmiddelenwet) θεωρεί ότι δεν έχουν την απαιτούμενη ποιότητα για να διατεθούν στο εμπόριο «τα τρόφιμα ή ποτά με περιεκτικότητα σε ένα ή περισσότερα παρασιτοκτόνα ... ανώτερη από την περιεκτικότητα που καθορίζεται με κανονιστική απόφαση της δημόσιας διοίκησης ή τις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή της ...».

4 Ειδικότερα, η υπουργική απόφαση του 1965 περί των καταλοίπων (Residubeschikking) που εκδόθηκε κατ' εφαρμογή του βασιλικού διατάγματος περί των καταλοίπων του 1964 (Residubesluit), δυνάμει της εξουσιοδοτήσεως που προβλέπεται στο νόμο περί των παρασιτοκτόνων του 1962, καθορίζει τα ανώτατα επιτρεπτά όρια καταλοίπων παρασιτοκτόνων στα τρόφιμα και τα ποτά.

5 Όσον αφορά το vinchlozoline, η περιεκτικότητα σε κατάλοιπα παρασιτοκτόνου που επιτρέπει γενικά το εν λόγω διάταγμα ανέρχεται σε μηδέν, εκτός εξαιρέσεων που επιτρέπουν συγκεκριμένη ανοχή για ορισμένα οπωροκηπευτικά που αναφέρονται ονομαστικά, μεταξύ των οποίων, εν τούτοις, δεν είναι τα μήλα.

6 Ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου η επιχείρηση Albert Heijn υποστήριξε ότι τα μήλα με κατάλοιπα από vinchlozoline που βρέθηκαν στα αποθέματά της προέρχονταν από την Ιταλία, όπου είχαν νομίμως διατεθεί στο εμπόριο και ότι, συνεπώς, η απαγόρευση της εμπορίας τους στις Κάτω Χώρες ήταν ασυμβίβαστη με τις διατάξεις της Συνθήκης ΕΟΚ σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

7 Θεωρώντας ότι η απόφασή του εξαρτάται από το αν η ανωτέρω ολλανδική ρύθμιση συμβιβάζεται με τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ και ότι, επομένως του ήταν απαραίτητη η ερμηνεία αυτών των διατάξεων προκειμένου να αποφανθεί, ο Economische Politierechter ανέβαλε την έκδοση απόφασης και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα ερωτήματα:

«1. Η απαγόρευση εμπορίας σε ένα κράτος μέλος μήλων που εισάγονται από άλλο κράτος μέλος, λόγω του ότι τα μήλα αυτά περιέχουν κατάλοιπα παρασιτοκτόνου — που δεν αναφέρεται στο παράρτημα ΙΙ της οδηγίας (76/895/ΕΟΚ) του Συμβουλίου, της 23ης Νοεμβρίου 1976 —, πράγμα που είναι αντίθετο προς τις εν προκειμένω ισχύουσες εθνικές νομοθετικές διατάξεις, οι οποίες απαγορεύουν την εμπορία τροφίμων και ποτών που περιέχουν κατάλοιπα παρασιτοκτόνου, εκτός αν τα κατάλοιπα αυτά είναι κατώτερα από ένα ανώτατο όριο, το οποίο καθορίζεται για κάθε προϊόν και για κάθε

παρασιτοκτόνο, συνιστά μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό επί των εισαγωγών, απαγορευόμενο βάσει του άρθρου 30 της Συνθήκης ΕΟΚ;

2. Μέχρι ποιου σημείου η απάντηση στο πρώτο ερώτημα εξαρτάται από την απάντηση στο ερώτημα αν τα ανωτέρω μήλα παρήχθησαν και τέθηκαν σε κυκλοφορία στο κράτος μέλος προελεύσεως σύμφωνα με τις εκεί ισχύουσες νομοθετικές διατάξεις;

3. α) Αν στο πρώτο ερώτημα δοθεί καταφατική απάντηση, οι αναφερόμενες εκεί εθνικές νομοθετικές διατάξεις μπορούν να θεωρηθούν ότι συνιστούν απαραίτητη προστασία της δημόσιας υγείας κατ' εφαρμογή του άρθου 36 της Συνθήκης ΕΟΚ;

   β) Η απάντηση στο ανωτέρω ερώτημα 3α επιβάλλει να διαπιστωθεί ότι η απαγόρευση που εφαρμόζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση σε σχέση με ορισμένο παρασιτοκτόνο για τα μήλα δικαιολογείται ως απαραίτητη προστασία της δημόσιας υγείας ή η απαγόρευση αυτή μπορεί επίσης να θεωρηθεί ως δικαιολογημένη αν θεσπίστηκε συνεπεία γενικής πολιτικής που αποβλέπει στην κατά το δυνατό παρεμπόδιση υπάρξεως καταλοίπων παρασιτοκτόνων στα τρόφιμα και τα ποτά και στο πλαίσιο της οποίας καθορίζεται ανοχή καταλοίπων μόνο όταν ορισμένο παρασιτοκτόνο για συγκεκριμένο προϊόν φαίνεται αναγκαίο και όταν δεν υπάρχουν από απόψεως δημόσιας υγείας, λαμβανομένων υπόψη των εθνικών συνηθειών διατροφής, σοβαρές αντιρρήσεις ως προς αυτό τον καθορισμό;

4. α) Έχει σημασία για την απάντηση στα ανωτέρω ερωτήματα στο στοιχείο 3 το ότι οι εθνικές νομοθετικές διατάξεις της χώρας εισαγωγής δεν επιτρέπουν κατάλοιπα ορισμένου παρασιτοκτόνου για ορισμένα τρόφιμα και ποτά, αλλά καθορίζουν ανώτατη επιτρεπτή ποσότητα καταλοίπων αυτού του παρασιτοκτόνου για άλλα τρόφιμα και ποτά;

   β) Ή, συγκεκριμένα, πρέπει να δοθεί σημασία στο γεγονός ότι στις Κάτω Χώρες απαγορεύεται η ύπαρξη καταλοίπων vinchlozoline στα μήλα, παρόλο που επιτρέπεται για άλλα γεωργικά και κηπευτικά προϊόντα, ενώ το επιτρεπόμενο ανώτατο όριο vinchlozoline για ορισμένα απ' αυτά τα προϊόντα είναι μάλιστα ανώτερο από την ποσότητα που διαπιστώθηκε στην παρτίδα των επιδίκων μήλων;»

8 Με τα ερωτήματα αυτά, το εθνικό δικαστήριο ζητεί ουσιαστικά να πληροφορηθεί αν — εν όψει των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης — μπορεί να δικαιολογηθεί ως αναγκαία για την προστασία της δημόσιας υγείας ρύθμιση κράτους μέλους που απαγορεύει την εμπορία μήλων, προέλευσης άλλου κράτους μέλους, λόγω του ότι πάνω ή μέσα στα μήλα υπάρχει ποσότητα vinchlozoline ανώτερη από αυτή που προβλέπει ο νόμος στο πρώτο κράτος μέλος.

9 Προτού δοθεί απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα, πρέπει να σημειωθεί όπως σωστά αναφέρεται στη Διάταξη περί παραπομπής, ότι η χρησιμοποίηση του παρασιτοκτόνου, για το οποίο πρόκειται εν προκειμένω, δε ρυθμίζεται από την οδηγία 76/895 του Συμβουλίου, της 23ης Νοεμβρίου 1976, περί του καθορισμού της μέγιστης περιεκτικότητας για τα κατάλοιπα των φυτοφαρμάκων πάνω και μέσα στα οπωροκηπευτικά (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/016 σ. 179).

10 Σχετικά με τα ερωτήματα αυτά, η γερμανική και η ολλανδική κυβέρνηση ισχυρίζονται ότι η εν λόγω απαγόρευση δικαιολογείται από τις απαιτήσεις για την προστασία της δημόσιας υγείας, λόγω του ότι τα παρασιτοκτόνα αποτελούν ουσίες πολύ βλαβερές καθ' αυτές και ότι δεν είναι απαραίτητο να διαπιστωθεί αν το vinchlozoline πάνω στα μήλα είναι βλαβερό προτού ληφθούν προστατευτικά μέτρα.

11 Κατά την άποψη της επιχείρησης Albert Heijn, απαγόρευση όπως η προκειμένη είναι δυσανάλογη σε σχέση με το στόχο της προστασίας της δημόσιας υγείας, δεδομένου ότι οι εθνικές αρχές γνώριζαν το εν λόγω παρασιτοκτόνο και ανέχονταν την παρουσία του σε ορισμένο αριθμό οπωροκηπευτικών.

12 Κατά την άποψη της Επιτροπής πρέπει να συμβιβαστούν οι ανάγκες της παραγωγής φυτικών προϊόντων και οι επιταγές της προστασίας της υγείας των ανθρώπων και των ζώων λαμβανομένης υπόψη της προόδου των επιστημονικών γνώσεων στον τομέα των παρασιτοκτόνων και των συνηθειών διατροφής του πληθυσμού. Ο εθνικός δικαστής είναι αρμόδιος να εξετάσει εν προκειμένω τους λόγους της απαγόρευσης του vinchlozoline πάνω ή μέσα στα μήλα.

13 Είναι βέβαιο ότι τα παρασιτοκτόνα ενέχουν σοβαρούς κινδύνους για την υγεία των ανθρώπων και των ζώων και για το περιβάλλον, πράγμα που έχει, εξάλλου αναγνωριστεί σε κοινοτικό επίπεδο, ιδίως στην πέμπτη αιτιολογική σκέψη της προαναφερθείσας οδηγίας 76/895 του Συμβουλίου, κατά την οποία «τα φυτοφάρμακα αυτά δεν έχουν μόνο ευνοϊκές επιπτώσεις στη φυτική παραγωγή, δεδομένου ότι, κατά γενικό κανόνα, πρόκειται για τοξικές ουσίες ή για παρασκευάσματα με επικίνδυνα αποτελέσματα».

14 Δεδομένου ότι το vinchlozoline δε ρυθμίζεται από αυτή την οδηγία, επιτρέπεται κατ' αρχήν στα κράτη μέλη να θεσπίζουν μέτρα σχετικά με τα ανώτατα επιτρεπόμενα όρια περιεκτικότητας σε κατάλοιπα αυτού του παρασιτοκτόνου, λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη και το γεγονός ότι η δυνατότητα αυτή καθ' αυτή περιορίζεται από τη Συνθήκη, ιδίως δε από την τελευταία φράση του άρθρου 36.

15 Θεσπίζοντας τέτοια μέτρα, τα κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τους το γεγονός ότι τα παρασιτοκτόνα αποτελούν ουσίες που είναι ταυτόχρονα απαραίτητες για τη γεωργία και βλαβερές για την υγεία των ανθρώπων και των ζώων. Το γεγονός ότι οι ποσότητες που απορροφώνται από τον καταναλωτή, ιδίως με τη μορφή καταλοίπων πάνω στα τρόφιμα, δεν είναι δυνατό να προβλέπονται και να ελέγχονται, δικαιολογεί την ανάγκη λήψεως αυστηρών μέτρων, προκειμένου να περιορισθούν οι κίνδυνοι, τους οποίους διατρέχει ο καταναλωτής.

16 Τα κράτη μέλη μπορούν, στο βαθμό που η κοινοτική ρύθμιση δεν καλύπτει ορισμένα παρασιτοκτόνα, να ρυθμίσουν την ύπαρξη των καταλοίπων αυτών των παρασιτοκτόνων στα τρόφιμα κατά τρόπο που είναι δυνατό να διαφέρει από χώρα σε χώρα ανάλογα με τις κλιματολογικές συνθήκες, τη σύνθεση της συνήθους διατροφής του πληθυσμού, καθώς και την κατάσταση της υγείας του πληθυσμού. Στο πλαίσιο αυτό, μπορούν να διαφοροποιούν το επιτρεπόμενο όριο περιεκτικότητας ενός και του αυτού παρασιτοκτόνου για διαφορετικά τρόφιμα.

17 Εθνική ρύθμιση όπως αυτή μπορεί, λοιπόν, να εντάσσεται στο πλαίσιο γενικής πολιτικής για την πρόληψη της ύπαρξης καταλοίπων παρασιτοκτόνων πάνω στα τρόφιμα.

18 Οι αρχές του κράτους μέλους εισαγωγής υποχρεούνται εντούτοις να επανεξετάσουν την προβλεπόμενη μεγίστη περιεκτικότητα, εφόσον νομίζουν ότι οι λόγοι που οδήγησαν στον καθορισμό της μεταβλήθηκαν, για παράδειγμα κατόπιν της ανακαλύψεως νέας χρήσης όσον αφορά το ένα ή το άλλο παρασιτοκτόνο.

19 Στα υποβληθέντα ερωτήματα προσήκει, συνεπώς, η απάντηση ότι τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ δεν εμποδίζουν κράτος μέλος να απαγορεύσει την εισαγωγή μήλων που προέρχονται από άλλο κράτος μέλος, λόγω του ότι πάνω ή μέσα στα μήλα υπάρχει ποσότητα vinchlozoline μεγαλύτερη από αυτή που προβλέπεται από το νόμο στο πρώτο κράτος μέλος, ακόμη και αν η μέγιστη επιτρεπόμενη περιεκτικότητα σε vinchlozoline που προβλέπεται στο πρώτο κράτος μέλος διαφέρει από την περιεκτικότητα που προβλέπεται για άλλα τρόφιμα ή ποτά.

Επί των δικαστικών εξόδων

20 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η ιταλική, η γερμανική και η ολλανδική κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε ο Economische Politierechter του Arrondissementsrechtbank του Χάρλεμ, με Διάταξη της 25ης Απριλίου 1983, αποφαίνεται:

Τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ δεν εμποδίζουν κράτος μέλος να απαγορεύσει την εισαγωγή μήλων που προέρχονται από άλλο κράτος μέλος, λόγω του ότι πάνω ή μέσα στα μήλα υπάρχει ποσότητα vinchlozoline μεγαλύτερη από αυτή που προβλέπεται από το νόμο στο πρώτο κράτος μέλος, ακόμη και αν η μέγιστη επιτρεπόμενη περιεκτικότητα σε vinchlozoline που προβλέπεται στο πρώτο κράτος μέλος διαφέρει από την περιεκτικότητα που προβλέπεται για άλλα τρόφιμα ή ποτά.

Mackenzie Stuart Koopmans Bahlmann Galmot

O'Keeffe Everling Κακούρης

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο, στις 19 Σεπτεμβρίου 1984.

Κατ' εντολή
του γραμματέα

D. Louterman

Υπάλληλος διοικήσεως

Ο πρόεδρος

A. J. Mackenzie Stuart